

ROZHOVORY O DIDAKTIKE

Monika Šajánková (FiF UK): O vyučovaní nemeckého jazyka

1 O vyučovaní nemeckého jazyka sa rozprávame s doktorkou Monikou Šajánkovou.

2 Monika Šajánková pôsobí na Katedre germanistiky, nederlandistiky a škandinavistiky
3 Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Venuje sa vzdelávaniu študentov
4 a študentiek učiteľstva nemčiny, vedie najmä semináre pre základy didaktiky nemeckého
5 jazyka, prípravu a analýzu vyučovacej hodiny a médiá vo vyučovaní a zároveň semináre
6 v oblasti nemeckej lingvistiky, najmä lexikológie, frazeológie a štylistiky nemčiny. V oblasti
7 výskumu sa zameriava najmä na frazeodidaktiku a komunikatívne vyučovanie. V minulosti
8 pôsobila aj ako lektorka nemčiny na Rakúskom inštitúte v Bratislave.

9 **Skúste mi na úvod povedať, ako ste sa dostali k učiteľstvu a učiteľskej profesii?**

10 Ja som na učiteľstvo pomýšľala už veľmi dávno. Ja som ako dieťa mala vzor môjho deda, ktorý
11 bol učiteľom a mala som veľmi dobré učiteľky na základnej škole a ja som vždy chcela byť
12 učiteľka slovenčiny a dejepisu. Ale napokon sa to tak nejak vyvinulo, že neštudovala som
13 slovenčinu, ale študovala som nemčinu a dejepis, učiteľský smer na Filozofickej fakulte, ja
14 som absolventka Filozofickej fakulty v Bratislave a teda bolo to logické, že budem učiť.
15 A nakoniec sa to teda vyvinulo tak, že som mohla zostať aj na fakulte a učím tu na
16 Filozofickej fakulte. A učím v podstate veci, ktoré som sama absolvovala kedysi dávno. Ale
17 nebola to teda moja skúsenosť len s vysokoškolským..., z práce vysokoškolského učiteľa, ale
18 po štúdiu som pracovala veľmi krátko aj vo Volkswagene, kde som začala intenzívne kurzy
19 vlastne robiť robotníkom, respektíve pracovníkom Volkswagenu, čo bola veľmi zaujímavá
20 skúsenosť, krátka ale zaujímavá. Potom som išla do Regensburgu na dva roky, kde som si
21 robila ešte vlastne dodatočné štúdium učiteľstva a teda didaktiky učiteľstva, čo bolo také
22 veľmi dobré, lebo to prehlbovalo moje znalosti. Ale moja asi najväčšia škola ako taká škola
23 učenia bol Rakúsky inštitút, kde som pôsobila približne desať rokov. A tam bol výborný
24 kolektív kolegov, kolegýň, ktorí sme si odovzdávali navzájom všelijaké triky a veci, ako sa má
25 učiť a ako sa môže učiť pomocou hier, kartičiek, a bola to naozaj veľká zábava, vtedy som
26 nemala ešte rodinu, takže som sa tomu úplne oddala a veľmi som sa zapálila pre to
27 vyučovanie. A potom vlastne keď prišla možnosť na Filozofickej fakulte na germanistike učiť
28 aj didaktiku nemčiny, tak som si akoby trochu aj trúfla na to, s tou skúsenosťou, ktorú mám.
29 Lebo nechcela by som tento predmet učiť čisto iba teoreticky. Myslím si, že je veľmi dôležitá
30 tá skúsenosť konkrétna, ktorú človek má. A mala som skúsenosť teda aj s mladými, aj
31 s dospelými, aj s prácou vo firmách, čiže boli to rôzne skupiny cieľové a to mi dalo taký širší
32 záber. A z toho čerpám v podstate dodnes, aj keď je to už dosť dávno. Toto je nejaká moja
33 genéza.

34 **A z týchto bohatých skúseností, ktoré s učiteľstvom máte, čo máte na vyučovaní nemčiny**
35 **najradšej?**

1 Na vyučovaní nemčiny mám najradšej asi komunikáciu so študentami, nech je to už cieľová
2 skupina akákoľvek, ale ja považujem za veľmi dôležité, práve rozprávať sa so študentami, so
3 študentkami, rozprávať sa so žiakmi. A snažiť sa im odovzdávať tú nemčinu nejakým
4 zaujímavým spôsobom a komunikatívne, pretože to je niečo, čo bohužiaľ teda z mojich
5 skúseností sa stále nepodarilo ešte dostať na tú želateľnú úroveň, čiže nepodarilo sa naplniť
6 ten cieľ, aby plošne bolo vyučovanie cudzích jazykov konečne naozaj komunikatívne. Stále sa
7 kladie dôraz na gramatiku, stále sa kladie dôraz na získavanie takých tých formálnych
8 kompetencií, ale nie na to, aby vedeli s kýmkoľvek, kdekoľvek komunikovať v tom cudzom
9 jazyku. To je pre mňa veľmi dôležité a to sa snažím teda aj sprostredkovať nejakým
10 zábavným spôsobom. Priznám sa, že vždy potrebujem aj popri teoretických..., pri
11 teoretickom zameraní, alebo keď sa zaoberám teoretickými otázkami, vždy potrebujem
12 chytiť do ruky aj nožnice z času na čas a niečo naozaj robiť konkrétne, kreatívne, vyrábať
13 nejaké kartičky, nejaké obrázky. A asi je to..., súvisí to možno s tou predchádzajúcou
14 skúsenosťou, ale už teraz aj podarilo sa mi trochu zasvätiť aj do práce s aplikáciami, čiže
15 vyrábať vlastne tie cvičenia aj vôbec didaktické materiály aj digitálnou formou
16 prostredníctvom rôznych aplikácií. Čiže to ma baví, vyrábať vlastné materiály, to je veľmi
17 zaujímavé pre mňa.

18 **To znie veľmi akčne a aktívne. Čo je pre Vás naopak také to menej príjemné alebo to, čo máte**
19 **menej rada na tom vyučovaní?**

2

20 Na vyučovaní ako takom, no, rozmýšľam, že čo je také menej príjemné. Už keď som na
21 samotnom vyučovaní, tak priznám sa, že tam už nemám až tak veľa tých nepríjemných
22 zážitkov. Možno trochu bojovať s nejakým nezaujmom študentov, keď sú pasívni. Ale zase
23 na druhej strane vždy je to taká výzva pre mňa, a ak sa mi aj teda nejak podarí nejakú
24 negatívnu skúsenosť získať, tak vždy sa snažím s tým popasovať a niečo vymyslieť, že aby to
25 vyučovanie bolo nejaké atraktívne. Ale je pravda, že učím aj teoretické predmety a tam to
26 nie je jednoduché dnešných mladých ľudí motivovať k tomu, aby sa učili, že tá teória má svoj
27 význam, že nie je samoučelná, že neučíme sa to len, aby sme teoretizovali, ale že spojiť to
28 s tou praxou, aby vedeli, že má to nejaké praktické uplatnenie. Aj tá teória dokáže nás
29 posunúť ďalej, aby sme sa o veciach ináč..., aby sme sa zamýšľali nad vecami z iného pohľadu,
30 a aby sme o jazyku napríklad aj dokázali inak rozmýšľať. O tom, že akým spôsobom sa učí, že
31 to nie je len také intuitívne niečo, že vojdem do triedy a učím intuitívne, ale že za tým môžu
32 byť aj nejaké reflexie, a že je veľmi dôležité, aby ten učiteľ vedel, čo robí a kam chce
33 v podstate tých žiakov alebo žiačky dostať, že čo je jeho cieľom. No a samozrejme tá
34 administratíva je taký strašiak, ale to už je mimo vyučovania.

35 **To nás všetkých kvári. Vy ste trošičku už o tom začali, nemčina sa u nás učí na školách**
36 **pováčšine ako ten druhý cudzí jazyk, na základných aj na stredných školách. Ako by sa podľa**
37 **Vás mala učiť nemčina efektívne v školách?**

38 No, ja som o tom už začala. Ja si myslím, že sa musí učiť naozaj komunikatívne a od začiatku.
39 Ja som presvedčená, práve aj z tej vlastnej skúsenosti na Rakúskom inštitúte, aj na Goetheho
40 inštitúte, s ktorým spolupracujeme, že vyučovať sa dá iba v cudzom jazyku. Ja som o tom...,

1 písala som teraz aj nejakých pár článkov o tom, že komunikačný jazyk má byť cieľový jazyk,
2 pretože majú byť rovnaké. A je to naozaj možné, dá sa to učiť aj úplných začiatčovníkov
3 skutočne iba v tom jazyku, ktorý sa učia, bez použitia materinského jazyka. Netreba
4 prekladať slová, netreba vysvetľovať gramatiku v slovenčine, rôznymi metódami a prístupmi
5 sa to v podstate veľmi ľahko dá. Človek v podstate do toho vojde, do toho spôsobu, a je to
6 naozaj veľmi efektívne, omnoho efektívnejšie. A vedie to teda aj k rýchlejšiemu učeniu
7 a vedie to aj k tej komunikatívnosti. Lebo keď sú zvyknutí, naučia sa nielen ten jazyk, naučia
8 sa aj stratégie, ktoré môžu používať v situáciách, kedy sa rozprávajú s ľuďmi, ktorí nevedia
9 im preložiť. Keď nevedia niečo povedať, tak musia si poradiť a majú na to tú stratégiu, ktorú
10 získajú práve na tom vyučovaní. Čiže toto je pre mňa veľmi dôležité, že aby to vyučovanie
11 bolo komunikatívne. A aby tá gramatika, ktorá..., teda tá nemecká gramatika má častokrát
12 povest' strašiaka a niečoho veľmi nepríjemného, ale ono to tak vôbec nemusí byť, keď sa aj
13 gramatika učí komunikatívne, zábavne, prostredníctvom hier, môže sa to celé úplne
14 preklopiť, a že človek si to až oblúbi. Má to rád. Začne sa tým dokonca zaoberať, lebo má to
15 predsa len, napriek mnohým výnimkám, aj tú svoju vnútornú logiku, ktorou keď sa začnete
16 zaoberať, tak objavíte aj nejakú fascináciu v tom. Čiže vie to byť, tá gramatika, naozaj aj
17 zábavná. Ale nemá byť samoučelná, má to byť naozaj súčasť toho vyučovania a má to viesť
18 ku komunikatívnosti, k tomu, aby sa človek naučil čítať v cudzom jazyku, písať, rozprávať,
19 a aby dokázal porozumieť aj hovorenému slovu, počúvanie s porozumením, to je veľmi
20 dôležité. A o tom by malo to vyučovanie byť si myslím.

21 **Takže z Vášho pohľadu tá hra je taká najefektívnejšia metóda? Alebo máte ešte niečo iné** 22 **v zálohe?**

23 Tá hra je veľmi motivujúca, ale paradoxne mám aj také skúsenosti, že pre tú hru si treba tie
24 skupiny získať. Pretože tá biografia učenia v našich zemepisných šírkach je častokrát taká,
25 a je to aj u..., tým že tá nemčina je druhý jazyk, tak oni už majú skúsenosti s učením sa
26 povedzme angličtiny. A ak tie skúsenosti s učením angličtiny, alebo aj nemčiny
27 z predchádzajúcich rokov nemajú veľmi šťastné, alebo sú zvyknutí učiť sa naozaj drilovaním
28 gramatiky a vôbec aj na iné predmety sa častokrát, bohužiaľ, ešte učia takouto formou, tak
29 oni... Tie hry im pripadajú príliš jednoduché a príliš ľahké. A majú také v sebe to naočkované
30 presvedčenie, že učenie musí byť nepríjemné, musí bolieť, musí to byť niečo vydreté
31 a náročné. A akonáhle to nie je vydreté a náročné, tak to nie je efektívne. A mnohí takí tí
32 cieľavedomí žiaci potom povedia, že dnes som sa nič nenaučil, lebo sme sa iba hrali. Ale
33 dokázať ich presvedčiť o tom, že tá hra je aj zábavná, ale že vie byť aj efektívna, keď je
34 zmysluplne postavená. Čiže nie je to také jednoduché s tými hrami častokrát. Najlepšie je
35 keď dostanete skupinu, ktorú si ako keby vychováte, a ktorá spozná od začiatku, že takýmto
36 spôsobom sa učiť dá. Keď už preberiete skupinu s určitými zlými návykmi, tak tá cesta je
37 omnoho náročnejšia, ukazovať im, motivovať ich pre niečo iné ako sú zvyknutí. Takže toto
38 je také pre mňa veľmi dôležité.

39 **Ako by sa podľa Vás mali a dali pripravovať budúci učitelia a učiteľky nemčiny tak, aby Vám** 40 **nevytvárali tie skupiny so zlými návykmi?**

1 Ja si myslím, že jedine tak, že o týchto veciach sa na vyučovaní bude hovoriť. To vyučovanie
2 bude síce vychádzať z teórie, ktorá pomáha práve..., napomáha k tomu, aby sme sa zamýšľali
3 nad vecami, akú majú podstatu, aby sme si ich vedeli aj odôvodňovať, ale musí to byť naozaj
4 prepojené aj s praxou. Musia dostávať mnohé príklady či už materiálov, alebo aj kvalitného
5 vyučovania. Myslím si, že je dôležité tých učiteľov a učiteľky, ktorí sú teda... študentov
6 učiteľstva a študentky učiteľstva, posilať aj na také vyučovanie, ktoré je pre nich veľmi
7 podnetné. Našťastie máme veľmi dobré kontakty so školami, s gymnáziami v Bratislave,
8 Gymnázium Jura Hronca, Gymnázium Bílikova, Gymnázium Ladislava Sáru a mohla by som
9 menovať aj viac. A momentálne sme podporovaní aj projektom v spolupráci
10 s Volkswagenom, a s Pedagogickou fakultou, a s Goetheho inštitútom. Takže za posledné
11 roky naši študenti a študentky boli aj na hospitáciách v Goetheho inštitúte. Čiže to je tiež
12 také zaujímavé, že vidia vyučovanie v štátnych školách, ale vidia aj vyučovanie aj na
13 súkromnej jazykovej škole. A vedia, teda majú kontakt aj s tými modernými metódami, ktoré
14 sú častokrát iné. Alebo tým, že skupiny sú motivujúce, sú iné. Takže dostávajú pohľad na to
15 vyučovanie z inej strany. To je dôležité. A teda ešte aby som nadviazala, keď môžem, veľmi
16 sa nám osvedčil v rámci tohto projektu aj taký model, že naši študenti a študentky učiteľstva
17 vytvárajú workshopy pre gymnazistov a gymnazistky, ktoré cez coronu, cez pandémiu sme
18 mali online workshopy. Podarilo sa nám niekoľko workshopov takto zorganizovať a teraz
19 prichádzajú ku nám. Práve zajtra príde ku nám jedna trieda z Gymnázia Ladislava Sáru,
20 približne dvadsať študentov a študentiek a naše študentky, našich päť študentiek, pripraví
21 pre nich také stanice, volá sa to Stationenlernen, stanice, na ktorých sa učia. Každá bude
22 mať jednu aktivitu a oni sa budú striedať, budú sa hrať s kartičkami a pripravili sme si pre
23 nich takú aktuálnu tému o životnom prostredí a ochrane životného prostredia. A toto
24 všetko bude samozrejme v nemčine, že ako triediť odpad, aké sú nebezpečenstvá
25 momentálne nevhodného správania neekologického a o tomto sa budeme rozprávať.

26 **To znie zaujímavo. Robíte veľa zaujímavých vecí a máte kontakt so školami, tak určite pre**
27 **Vás nebude náročné povedať, čo by ste zmenili, keby ste mali tú moc, čokoľvek v našom**
28 **vzdelávacom systéme zmeniť. Čo by to bolo ako prvé?**

29 Ako prvé... aj keď to znie veľmi..., ako to povedať diplomaticky... Veľmi pragmaticky to vyznie,
30 ale ja si myslím, že dnešní učitelia si zaslúžia, aby za svoju prácu boli adekvátne ohodnotení.
31 A bohužiaľ, učitelia na štátnych školách nie sú adekvátne finančne ohodnotení, čo ich núti
32 častokrát potom odchádzať zo škôl, napriek tomu, že svoju prácu majú veľmi radi. A takto
33 vlastne stráca to školstvo tých kvalitných učiteľov. A častokrát naozaj preto, aby dokázali
34 užiť svoje rodiny, aj keď to znie až tak katastrofálne, ale bohužiaľ je to pravda. Takže toto
35 by som si želala, aby nemuseli riešiť ani nejaké materiálne zabezpečenie, aby mali vytvorené
36 dobré podmienky pre svoju prácu, a aby mohli rozvíjať tie svoje talenty a rozvíjať svoje
37 nadšenie a entuziazmus a neboli obmedzovaní nejakými vonkajšími faktormi. Toto by som
38 naozaj chcela, aby tak bolo. A aby aj študenti, ktorých my vypleme, ktorým odovzdáme
39 všetko, čo vieme, aby potom našli v sebe tú vnútornú silu naozaj ísť učiť, napriek všetkému.
40 A stáva sa to teda relatívne často, že množstvo z tých absolventov naozaj ide do škôl a ide

1 učiť, ale tie začiatky sú samozrejme ťažké, keď sa porovnávajú so svojimi kolegami iných
2 odborov, tak samozrejme, že vidia, že to nie je jednoduché zostať v tomto..., pri tejto práci.
3 Takže toto by som asi naozaj chcela zmeniť. Ale uvidíme, čo prinesie budúcnosť, no.

4 **A čo by ste im odkázali do tej budúcej praxe? Ak teda prekonajú túto bariéru náročnú**
5 **finančnú...**

6 Ja by som im odkázala, aby im zostalo to nadšenie a tá motiváciu pre tú prácu, zostala stále
7 v nich, pretože si myslím, že nie je nič horšie, ako učiteľ, ktorý je vyhorený, ktorý stratil
8 záujem na svojej práci a robí veci rutinne, a robí to už len tak, aby to robil. Myslím si, že to
9 je dôležité nielen pre tých žiakov a študentov, ale že je to dôležité aj pre toho samotného
10 učiteľa, to vnútorné uspokojenie a dobrý pocit, že je moja námaha opätovaná, je dôležitá, aj
11 pre jeho také nejaké celkové pôsobenie a pre jeho život. Myslím, že to uspokojenie zo svojej
12 práce je pre nás dôležité. A to je v konečnom dôsledku dôležitejšie ako tá finančná..., to
13 finančné ohodnotenie možno, ale nesmie tam byť príliš veľká priepasť medzi tým, lebo
14 samozrejme, že z nadšenia nedokážeme fungovať ďalej, iba zo samotného nadšenia,
15 potrebujeme aj nejaké existenčné základy mať. Takže to by som im odkázala, aby si zachovali
16 toto nadšenie a tú motiváciu čo najdlhšie.

17 **Tak ja Vám želim veľa nadšených a motivovaných študentov a ďakujem veľmi pekne za**
18 **rozhovor.**

5

Prepis záznamu v roku 2023 vyhotovila:

Mgr. Karin Černickaja, Ústav aplikovanej psychológie, FSEV UK

Ako citovať tento rozhovor:

Šajánková, M. (2023). O vyučovaní nemeckého jazyka. In: Dvorská, D., Sokolová, L., Karolčík, Š., Dovičák, M., Griguš, S., & Hrcan, Z.: *Učiteľská akadémia UK* [webová stránka]. Získané z <https://www.ucitelskaakademia.sk>.